

Мекверів друг

Генрі Лоусон

Переклад: Ірина Стешенко

Хлопці сиділи в Стіфнеровій корчмі біля шинкваса та гомоніли про стригаля Меквері, котрого саме серед них не було, — і з їхньої бесіди випливало, що вони його добре знавали, та не дуже полюбляли.

— Де воно Меквері подівся, давненько вже я його не бачив, — кинув Проноза-Хитрун по паузі. — Цікавий я знати, де то він зараз сидить?

— У буцегарні, мабуть, а мо', й у пеклі, — буркнув Барку. — Нехай хоч і крізь землю піде, — однаково!

— Далєбі, твоя правда, Барку, — докинув слова Дотепник Томсон. — А втім, ондечки Ледаче Страхіття гулі справляє, а вони ж із ним друзяки були за колишніх часів. А, щоб я луснув, коли цей старий Неминайкорчма не прийшов зараз до тями!

Висока на зріст, сухоребра подоба людська, брудним лахміттям прикрита, важко підвелася з кутка кімнати і, поточившись уперед, відкинула однією рукою подібні до соломи космаки, що лізли їй на очі, а другою намацала краєчок шинкваса й тяжко сперлася на нього.

— Ге, Неминайкорчмо, — запитався корчмар, — що тобі сталося?

П'яний підвів голову й безтямно обвів присутніх налитими кров'ю очима.

— Не балакайте... не балакайте за його! Замовкніть, я вам кажу! Замовкніть!

— Якого дідька лисого бучу зчиняєш? — гримнув на нього корчмар. — Знову щось приверзлося? Ге?

— Не балакайте... не балакайте за Меквері! Він мені друг! Отож! Дай-но мені чарчину вкинути!

— Ну, та й що з того, що він тобі друг? — кинув глузливо Барку. — З того невелика тобі честь, голубе, та й йому також.

Логіка, що містилася в трьох останніх словах, була незаперечна, і навіть Неминайкорчма тее збагнув, дарма що ром цянув йому з кожнісінької пори. Він ухопився за шинквас обома руками і, коли його голова, безсило схиляючись все нижче й нижче, впала на груди, вступив безтямні очі в брудний поміст; по хвилі він випростався, тримаючися тяжко за шинкваса.

— Дехто з вас, хлопці, — мовив він захриплим голосом, — один з вас, хлопці, допіру тутка сказав, що Меквері падлюка, і забродиголова, і мерзотник, і... шпигун, і стобреха.

— Атож. Ну та й що? — кинув Барку задерикувато. — Він такий і є, та ще й шахрай на додаток. Еге ж. То що ти можеш на це сказати?

Старий приперся боком до шинкваса, поставив лікті на нього й схилювся головою на зігнуту руку.

— Меквері не був падлюка, й він не був стобреха, — сказав він тихим, утомленим голосом, — і Меквері не був шахрай!

— Та добре вже, старий, не треба за тее важким духом на нас дихати, — мовив Дотепник Томсон заспокійливо. — Може, ми й справді передали куті меду; не гаразд, хлопці, судити людину, коли її тут немає. Але ж знаєш, Неминайкорчмо, з тобою він, либонь-таки, чесно поводився, адже ж ти йому друг. Наймерзенніший падлюка — якщо він не пустився берега цілком — друга не зрадить.

— О, та ну його до дідька, цього старого п'янюгу! — загорлав Барку. — Я сказав, якої я думки про Меквері, і хоч би там що, її не зречуся.

— Я маю дещо... маю... щоб за нього обстати, — торочив своє старий, не звертаючи жадної уваги на те, що йому намагалися перебити. — Я маю дещо... аби за нього обстати.

— Добре вже, кажи, що ти там маєш, — мовив Стіфнер.

— По-перше... по-перше, Меквері ніколи нікого не ганив позаочі.

По сій мові всі зніяковіло заворушилися, а тоді впала тяжка тиша. Барку простяг руку до своєї склянки й почав поволі горілку цідити, — йому конче треба було трохи переодити, щоб поміркувати; Проноза-Хитрун пильно вивчав свої черевики; Дотепник Томсон визирнув у двір, як воно там, — мо', на годину закандзюблюється; корчмар заходився ретельно шинкваса витирати, а решта зібралися до гурту: чи не згуляти, бува, у карти...

Барку поставив обережно свою склянку, застромив глибоко до кишень руки і сказав:

— Ну та й що? Меквері здоровий, як бугай, та ще й найперший заводіяка на цілу річку, — отак-то! Він може чоловікові простісінько в вічі сказати, що топ брехач, а тоді ляснути його по пиці. І такі коники витинає він частенько, та все з тими, хто за нього дрібніший.

Всі, хто сидів у корчмі, зітхнули з полегкістю.

— Бачу я, куди ти ключку закидаєш, — хочеш сказати, що я про людей казна-що ляпаю поза їхньою спиною? — провадив далі Барку погрозливо, наседаючи на Ледаче Страхіття. — Ге, начувайся, старий!

— Меквері не був боягуз, — заперечив п'яниця тихим, але ображеним голосом.

— Чого ти в'язнеш, мов злий дух? — скрикнув корчмар. — Чого бурчиш? Іч, присікався? Хочеш бучу збити? Забирайся звідси, коли не можеш поводитися як слід.

П'яний перехилився спиною до шинкваса, сперся на обидва лікті й утупив безтямний погляд крізь розчинені двері у далечінь.

— Я маю дещо... маю ще дещо, аби за нього обстати, — пробубонів він. — Завсіди ліпше... завсіди ліпше викинути останній козир — наостанці.

— Ох, господи! Та кажи вже, бодай ти запався! Чуєш, — кажи!

— *Меквері помер!* Он... он воно що.

Всі знову зніяковіло заворушилися: Дотепник Томсон — повернувся другим боком до шинкваса, закинув ногу на ногу і почав через плече на підметку й каблука свого черевика роздивлятися; корчмар шпарко полоскав склянки. Довготелесий потасував карти й заходився їх на барильній покривці ділити; дехто з присутніх поставали

навколо нього, вдаючи, що те їх вельми цікавить; Барку причулося, що кінь його з припону зірвався, тож він подався з хати подивитися, а слідком за ним вийшов і Проноза-Хитрун та ще двоє хлопців, щоб і собі коней припилувати.

Якийсь невідомий — високий на зріст, сухорлявий, відваги повний, чагарянин, із гострими рисами обличчя та суворим поглядом сірих очей — непомітно під'їхав верхи з боку чагарів до затильного ганку корчми і зсів з коня біля самісінького віконця.

Коли Барку та інші до корчми повернулися, з'ясувалось, що Дотепник Томсон попокрутив-таки за цей час мозком, відразу-бо став товариству до помочі, сказавши:

— Ото вже панькаються в нас із небіжчиками, — ну, чисто тобі — мов старі бабиська! Багато більше прихильності виявляють до мертвого зотлілого падлюки, ніж до живого порядного, чесного хлопця. Моя думка така: не повинно того бути, щоб — через якісь там забобони — мертвим велося краще, ніж живим. Нехай буде справедливість для живих — і для мертвих також, звісно, — але найголовніше — для живих. А Меквері однаково був погань, та й уже, хоч би він і помирав тисячу разів поспіль.

Усі, хто був у корчмі, зітхнули з полегкістю вдруге, і хтось по паузі сказав:

— Маєш рацію, Дотепнику.

— Ти таки тямиш, Дотепнику, що воно й до чого, вірно, друже! — підхопив Проноза-Хитрун. — А втім, не вірю я, що Меквері помер. Тільки те й чуєш раз у раз — то він при смерті лежить, то його вже й поховали, а то — гульк! — аж він ізнову тут, як уродився. Де ти прочув про тее, Неминайкорчмо?

Неминайкорчма тужно пошкрябав собі чолопок долонею.

— Мабуть... мабуть, так воно й є, як ти кажеш, Дотепнику Томсоне, — погодився він якось мляво, цілком ігноруючи Хитруна-Пронозу. — А втім... а втім...

— Ой, чи не забагато вже для нас цього старого дурня, — гукнув Барку. — Меквері був шулер, і якщо хто йому друг, то й він не кращий.

— Маєш ось, випий і забий рота, старе дрантя! — сказав корчмар, підсуваючи пляшку й шклянку до п'янички. — Хочеш обов'язково зняти бучу?

Старий узяв пляшку й шклянку тремтячими руками і з великим зусиллям налив собі горілки.

— Мабуть, так воно й є, як Проноза-Хитрун каже, — вперто правив він своє, — а втім... а втім... — пробелькотав він, — я маю ще дещо сказати... мало не забувся... еге ж... і ніхто з вас не подумав про тее... навіть Дотепник Томсон і той не додумавсь... навіть Проноза-Хитрун отой...

Стіфнер повернувся до старого спиною, а Барку плюнув злісно й нетерпляче.

— Атож, — плів далі своє п'яниця, — я маю ще дещо сказати... щоб обстати... за мого друга Меквері...

— Ой, та кажи вже, сто чортів! Виголошуй, що маєш сказати, а ні, то, їй-право, луснеш! — заревів Стіфнер, — Що там тобі в голові сяйнуло, га?

— Його друг — живий! — заlementsував старий. — Мекверів друг — живий! Он що!

Він відхитнувся від шинкваса, жбурнув свою шклянку й капелюха додолу,

підсмикнув штани, та так завзято, що мало не підскочив, і заходився закачувати рукава своєї сорочки.

— Ось ну лишень — розступіться, хлопці! — гукнув він. — Його друг живий! Виходь-но, Барку, виходь!.. Богом присягаюся, — його друг живий!

Невідомий пустив свого коня пастися на задвірку і стояв мовчки коло дверей протягом останніх п'яти хвилин. Тепер він тихенько промкнувся в двері до господи.

— Тримайте старого йолопа, а ні, то — тут йому й смерть! — рикнув Барку.

Стіфнер перестрибнув через шинкваса. Посипалися галасливі, хапливі слова, — всі намагалися уговтати заводілку; по тому пролунала одчайдушна лайка і почалася колотнеча, — товариство намагалося випхати старого з корчомки. Нараз щось як гепне! Стіфнер та Проноза-Хитрун опинилися на помості, двоє інших хлопців стримували Барку, а невідомий міцно вхопив Неминайкорчму ззаду за плечі.

— Пустіть мене! — репетував старий, так розпалившись з люті, що не помічав подиву на обличчях усіх присутніх чоловіків, — Пустіть мене! Я розтрощу... кожного... хто... хто скаже хоч слово проти друга мого поза його спиною. Барку, гляди, як затоплю я тобі в пику, то так юшкою і вмиєшся! Пустіть мене! Я йому... я йому... я йому... Хто там мене тримає? Ти... ти...

— Це я, Меквері, старий друже! — мовив спокійний голос.

Барку знову причулося, що там щось із конем його коїться, і він хапливо вийшов. Мабуть, він вирішив, що кінь його нетерпеливитиметься й зірветься з припону, якщо він іще тут баритиметься, — ну, то він кинувся до кульбаки, схопився на коня та й поскакав геть.